

Opinnäytetyö (YAMK)

Kuntoutuksen koulutusohjelma

2017

Esa Vierikko

**UUSI SUOMALAINEN
PERHEHOIDON VALMENNUS
STEADY COURSE**

Esa Vierikko

MAJAKAN VALO – SÄÄTIÖN KEHITTÄMISTOIMINTA

- Steady Course

Jokaisen perhehoitajaksi aikovan on käytävä ennakovalmennus. Tämä tuli pakolliseksi toimeksiantosuhteisille perhehoitajille 2012 vuoden alussa. Ennakovalmennuksen sisältöä ei kuitenkaan tuolloin määritelty tarkemmin. Vuosia alalla toimineena, kokemus juuri ennakovalmennuksen puutteellisuudesta vain vahvistui. Steady Course on vastauksemme tähän epäkohtaan.

Majakan Valo - säätiöllä on tarkoitus tuoda erilainen näkökanta ja toimintamalli perhehoitopalveluja tuottavien toimijoiden joukkoon.

Opinnäytetyöprojektin tarkoituksena on tuottaa uusi koulutus, joka on kestoaltaan 40h mittainen prosessinomainen valmennus. Uusi valmennus tulee olemaan asiakaslähtöinen ja muokattavissa palautteen pohjalta. Lisäksi tuotamme useamman videon avaamaan toimintaamme. Näistä videoista yksi kertoo Steady Coursen sisällöistä hieman enemmän.

Tärkeää on, että kaikkien päämäärien pohdinnassa lapsi, tai nuori on keskiössä.

Projektin riskeistä olennaisin lienee yleinen mielipide mahdollista uutta valmennusta kohtaan. Käsittämättömistä kohteliaisuusyistä mikään taho ei ole aiemmin haastanut vallalla olevaa asetelmaa ja Pride-valmennuksen monopolia.

Manuaalin ensimmäistä versiota ja sen mukaan pidettyä valmennusta arvioidaan toimintatutkimuksen näkökulmasta kysely- ja palautelomakkeella, jota käytämme jokaisen valmennuskerran jälkeen. Sen tuloksia esitellään ensimmäisen valmennuksen osalta opinnäytetyössä manuaalin materiaalin kanssa.

Johtopäätöksenä voidaan tiivistää, että luotu manuaali ja koulutus on toimiva, uudenlainen ja juuri sellainen mitä ala tarvitsee.

ASIASANAT:

sijaishuolto, perhehoito, dialogisuus, vuorovaikutus, kiintymyssuhdeteoria

Esa Vierikko

MAJAKAN VALO FOUNDATION

- Steady Course

Everyone whom want's to work in the field of foster home care, has to go through an advance coaching first This became mandatory early in year 2012 for assignment based foster family care. Standards for Advance coaching was left behind at the time. After working many years in this line of work it became more clear that the current way of doing things needed to be changed for better. Steady Course is our answer for this change.

Majakan Valo foundation main focus is to bring a different viewpoint and way of working among the providers of family care services.

The purpose of the thesis project is to produce a new training, which is a professional coaching of 40 hours. The new coaching will be customer oriented and customizable on the basis of feedback. It is important that, when considering the goals, a child or young person is in the center of our work.

The most important part of the project's risks is the public opinion on possible new coaching method. For incomprehensible courtesy, no party has ever challenged the prevailing setup and the Monopoly of Pride Coaching. The first version of the manual and the coaching it considers will be evaluated from the point of view of the operation survey using the questionnaire and feedback form that we use after each coaching session. Its results are presented for the first coaching in the thesis with manual material.

As conclusion, it can be concluded that the created manual and coaching are functional, novel and exactly what the sector needs,

KEYWORDS:

Fostercare, foster home care, dialogicality, interaction, attachment theory

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT	4
2.1 Majakan Valo – säätö	4
2.2 Eettiset ja filosofiset lähtökohdat	5
3 KEHITTÄMISTAVOITTEET JA MENETELMÄT	6
3.1 Perhehoidon käytännönteoriaa ja perhehoitoon valmistautuminen	6
3.2 Organisaatio, kehittämisen tavoitteet ja menetelmät	9
3.2.1 Osatehtävä 1	10
3.2.2 Osatehtävä 2	10
3.2.2 Osatehtävä 3	10
3.2.2 Karkea, aikataulutettu työsuunnitelma	10
3.3 Toimintatutkimuksen tapoja ja tavoitteet	11
3.4 Teoreettiset lähtökohdat	12
4 . TUTKIMUSKYSMYKSET'	17
5 TUTKIMUSTULOKSET	19
6 TOIMINTATUTKIMUKSEN VAIKUTUKSET VALMENNUKSEEN	21
7 RAPORTOINTI JA SEURANTA	24
8 TIEDOTUS JA VIESTINTÄ	25
9 PROSESSIN ARVIOINTI	26
LÄHTEET	29
LIITTEET	31

Liite 1. Palautteet 2016.

Liite 2. Palautekyselylomakkeet 1, 2, 3, 1-4

Liite 3. Analyysikaavio

Liite 4. Linkit

Liite 5. Hankintapäätös

Liite 6 Palaute englanniksi

Liite 7 Palaute ruotsiksi

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöprojekti on osa johtamani Majakan valo – säätiön käynnistämisen- ja kehittämistoimintaa. Säätiö on perustettu 2015 vuoden lopussa Suomeen suomalaisiksi säätiöksi osana kansainvälistä säätiöverkostoa.

Toimintansa perustaksi ja markkinoille tuloa ajatellen loimme perhehoitoon uudenlaisen valmennuksen. Tavoite on luoda valmennusmateriaali taustateorioineen, pilotoida valmennus, kerätä palaute toimintatutkimuksen muodossa ja analysoida saatu materiaali. Circulaarisen palautteen kerääminen toistuu tulevaisuudessa jokaisen valmennuskerran jälkeen. Myöhemmin selkiytyi kuva siitä, miksi suomalainen perhehoito kaipaa uudenlaista kuntouttavaakin vaihtoehtoa myös substanssin näkökulmasta. Kuntoutusnäkökulma liittyy terapeutitiseen lähestymistapaan ja dialogiin.

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan perhehoito voi tulevaisuudessa olla yhä useammalle henkilölle soveltuva hoitomuoto. Perhehoitoa ja sen osuutta on pyritty nostamaan erityisesti lastensuojelussa määrittämällä sen ensisijaisuus lakiin. Myös ikäihmisten, mielenterveyskuntoutujien ja vammaisten perhehoito on kasvava ala. (Finlex 2018)

Yhteiskunnallisessa kontekstissa on otettu tavoitteeksi laitospuolisen hoidon vähentäminen ja perhehoidon lisääminen. Taustavaikuttajista voidaan olla monia mieltä, mutta käytännössä toimintaa ohjaa talous, ei niinkään inhimilliset, tai hoidolliset piirteet. Toiminnantasolla asia näkyy niin, että aiemmin perheissä hoidetut lapset ovat edelleen avopalveluiden hoidettavana omissa läheisverkostoissaan. Laitoksissa hoidettuja lapsia pyritään hoitamaan vahvasti tuetussa perhehoidossa ja laitoksiin sijoitetaan enää todella vakavasti vaurioituneita lapsia. Käytännön kokemuksena suuri haaste jokaiselle sektorille. Jotakin uudenlaista oli siis lähdettävä kehittämään.

Jokaisen perhehoitajaksi aikovan on käytävä ennakkovalmennus. Tämä tuli pakolliseksi toimeksiantosuhteisille perhehoitajille 2012 vuoden alussa. (Perhehoitolaki 263/2015) Erityisistä syistä valmennus voidaan käydä myös vuoden sisällä

sijoituksesta. Perhehoidon palveluntuottajilta edellytetään perheiden valmentamista mm. kilpailutuksiin liittyen. (Majakan valo- säätiö sai ehdotuksellaan esimerkiksi Turun organisoimasta kilpailutuksesta PRIDE:n monopolin pois ja näin tilaa oman valmennuksen käyttöön 2016, samoin THL:n työpäperi 19/2017 puhuu PRIDE:sta, tai muusta valmennuksesta. Tämä on osittainen muutos vallalla olleeseen käsitykseen, että vain yhden valmennuksen kehittäminen edistäisi perhehoidon laatua.)

Viimeiset 20- vuotta Suomessa on ollut käytössä vain yksi perhehoidonvalmennus. Malli on nimeltään PRIDE-valmennus ja se on alun perin Yhdysvalloissa luotu malli ja ollut käytössä Suomessa vuodesta 1995. PRIDE-valmennus on nimenä jo vanha. PRIDE-ohjelma on uusi nimi, jota ohjelmaa Suomessa ylläpitävä Pesäpuu ry käyttää. Vakiintuneessa puhekielessä kyse on kuitenkin edelleen valmennuksesta ja siksi tässä työssä puhutaan PRIDE-valmennuksesta. ”Jokaisella sijoitetulla lapsella on oikeus päästä valmennettuun perheeseen ja jokaisella sijaisvanhemmuutta harkitsevalla on oikeus saada riittävästi tietoa tehtävässä tarvittavista valmiuksista. Sijoituksen aikana sijaisperheillä on oikeus saada tukea ja täydennyskoulutusta. Pesäpuu ry ylläpitää ja kehittää PRIDE-ohjelmaa, joka sisältää perhehoidon kokonaisuuden kehittämiseen toimintamallin. Ohjelmassa korotetaan perhehoidon suunnitelmallisuutta, riittäviä resursseja ja voimavarojen yhdistämistä.” Muun muassa näin toteaa Pesäpuu verkkosivuiltaan. Allekirjoittanut on tavannut vuosien saatossa lähes 200 perhehoitajaa ja sen myötä myös käytännöt ja erilaiset toiminnot ovat tulleet tutuiksi. Kokemukseni mukaan Pride ei kaikilta osin vastaa tämän hetken tarvetta perhehoidossa. Näin vaikka sitäkin on pyritty kehittämään.

Opinnäytetyöprojektin tarkoituksena on luoda tuotos, joka on manuaali uudelle vaihtoehdolle, joka on kestoltaan 40h mittainen prosessinomainen valmennus. Toimintatutkimuksen näkökulmasta tuotosta arvioidaan pilotointivaiheessa kyselyn muodossa. Tuloksia esitellään opinnäytetyöprojektin tuotoksessa lyhyesti yhden valmennuksen osalta. Samaa kyselyä tullaan käyttämään kaikkien valmennusten yhteydessä nyt ja tulevaisuudessa.

Manuaalia ja valmennusta pilotoitiin ja se otettiin käyttöön Majakan valo – säätiössä 2016. Tavoite on kunnianhimoinen, sillä mikään organisaatio ei ole haastanut vallalla olevaa monopolia. Toisaalta tämä on estänyt näkemykseni mukaan suomalaisen perhehoidon kehittymisen ja urauttanut koko perhehoidon hyvin yksilotteiseksi Suomessa. Säätiön toiminnan kannalta tuotos on olennainen markkinoilla erottumisen kannalta ja samalla toiminnan sisällön näkökulmasta.

Valmennusta kehitettiin yhteistyössä pohjoismaisten kollegoidemme kanssa jakamalla kokemuksia ja käytänteitä. "Lighthouse Manual for Foster Parents" kehittyi Suomessa suomalaiseksi valmennukseksi, jossa voidaan hyödyntää mielekkäällä tavalla koko kansainvälisen verkostomme hyviksi koettuja käytänteitä. Tulemme tarjoamaan vaativaa perhehoitoa tarvitseville tahoille valmennettuja perheitä ja räätälöityjä perheiden tukipalveluita. Olennaista on myös lapsen aito osallisuus ja hyvä yhteistyö biologisten verkostoiden kanssa. Valmennuksen sisältö tulee antamaan työkaluja näihin edellä mainittuihinkin painopistealueisiin. Olennaista on, että käytännöt vastaavat puhuttua ja kirjoitettua todellisuutta. Tärkeää on, että päämäärien pohdinnassa lapsi, tai nuori on keskiössä.

Prosessin myötä kehitettiin mm. ICF-luokiteltu, arvioiva hoito- ja kasvatusneuvottelupohja yhteistyössä Helsingin kaupungin lastenkodinjohtajan Rolf Widercrantzin kanssa. (Annettu THL:n käsittelyyn mahdollista jatkokäyttöä ajatellen 2017).

2 PROJEKTIN TAUSTA JA LÄHTÖKOHDAT

Projektin taustalla on käytännön subjektiivinen kokemus satojen sijaisvanhempien ja perheisiin sijoitettujen lasten kohtaamisesta psykoterapeuttina, perheterapeuttina, useiden eri organisaatioiden johtajana ja kehittäjänä. Lisäksi olen perehtynyt kiistattomiin tutkimustuloksiin perhehoidon katkeamisista, niiden syistä ja uudelleen sijoituksista tämän jälkeen. (Janhunen 2007)

Subjektiivinen kokemus on myös siitä, ettei markkinoilla ollut malli kaikilta osilta vastaa olemassa olevaan tarpeeseen, anna riittäviä valmiuksia tehtävässä toimimiseen, tai ole riittävän yksilöllinen. Tämän projektin myötä on annettu mahdollisuus kehittää jotakin muuta.

Keskeisiä taustateorioita uudelle perhehoidon valmennukselle on useita. Näistä mainittakoon mm. dialogisuus, avoin dialogi, mentalisaatioteoria, sosiaalinen konstruktioismi ja kiintymyssuhdeteoria. Esittelen tässä ja tulevassa manuaalissa muutamia teorioita hieman tarkemmin. Uuden Suomalaisen perhehoidon valmennuksen nimeksi tulee Steady Course.

2.1 Majakan Valo – säätiö

Majakan Valo -säätiö on suomalainen säätiö, joka on perustettu vuonna 2015 osaksi eurooppalaista säätiöverkosta. Perustaja on Peer Salström – Leyh. Hänellä on ollut ajatuksena luoda säätiöverkosto Itämeren ympärille. Se oli osaltaan yksi syistä, miksi toimintaa Suomessa lähdettiin käynnistämään. Säätiö toimii itsenäisesti Suomalaisen lainsäädännön mukaisesti ja sen perimmäinen tarkoitus on perhehoidon palveluiden tuottaminen ja kehittäminen. Olkoonkin, että perustamiskirjassa tarkoitus on määritelty yksityiskohtaisemmin ja eri termein. Erityinen kohderyhmä on haastavasti oireilevat lapset ja nuoret. Perinteisesti Suomessa ei ole tarjottu perhehoitoa tälle kohderyhmälle, jolle palveluiden kehittäminen kohdennettiin. Osaltaan tähän vaikutti organisaation mm. Saksassa ja

Norjassa kerätyt kokemukset perhehoidon mahdollisuuksista juuri nuorisoikäisille. Ajatuksena tarjota uusi mahdollisuus, joskus hyvinkin vaikeasti oireileville nuorille. Suomen säätiön toiminnan kehittämiseksi annettiin lähtökohtaisesti täysin vapaat kädet ja toisaalta tarjottiin eurooppalaisen verkoston kokemukset kehittämistyön tueksi. Tästä syystä myös perhehoidon valmennuksen kehittäminen otettiin heti yhdeksi päätehtäväksi.

2.2 Eettiset ja filosofiset lähtökohdat

Majakan Valo – säätiössä keskeiset maailman ja ihmisen olemusta hahmottamaan auttavat käsitykset ovat dialoginen ja humanistinen ihmiskäsitys ja maailmankuva. Me uskomme muutokseen. Tuemme yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan positiivista muutosta. Emme tiedä yksilön puolesta, mitä tämä tarvitsee. Kuulemalla yksilöä, tarjoamalla hänen käyttöönsä osaamisemme ja olemalla läsnä, tuemme häntä löytämään omassa elämässään parhaat ratkaisut.

Toimivat yhteisöt edesauttavat yksilöiden hyvinvointia. Tukemalla yhteisöjen voimavaroja ja vahvistamalla eri alojen välistä kumppanuutta, edistämme yhteisöjen mahdollisuuksia toimia yksilöiden hyväksi. Yhteiskunta tukee yhteisöjä tuottamalla hyvinvointia edistäviä kohtaamisia ja palveluita. Teemme vaikuttamistyötä edistääksemme dialogia lapsuutta, inhimillisyyttä ja hyvinvointia tukevien tahojen välillä.

3 KEHITTÄMISTAVOITTEET JA MENETELMÄT

Majakan valo – säätöön näkökulmasta opinnäytetyöprojektin tavoitteena on tuottaa uudenlainen Suomalainen 40 tunnin mittainen prosessinomainen perhehoitovalmennus ja sen konkreettisenä tuotoksena manuaali valmennukselle. Valmennuksen luominen on markkinoille tulon ja erottumisen kannalta elintärkeää.

Koko projektin tavoitteena pidetään Steady Course- valmennuksen valmistumista siten, että ensin kokosimme tarvittavan teoriapohja. Teorian kautta mallinsimme pilottivalmennuksen ja loimme alustavan rakenteen 40 tunnin prosessinomaiselle valmennukselle. Pilotin pohjalta keräsimme kirjallisen palauteen, jonka avulla muokkasimme valmennuksen runkoa. Tämän myötä käynnistyi toinen ja kolmas valmennus. Jokaiselta valmennuskerralta, sekä kokonaisuudelta keräsimme palauteen. Lopputuloksena oli sen hetken kuvaus ja manuaali Steady Course- valmennuksesta. Erikseen todettakoon, että valmennus elää jatkossakin palautteen ja esille tulevien muuttuvien tarpeiden myötä säilyttäen kuitenkin teoriapohjansa. Pilotissa on mukana osallistujina kokeneita PRIDE-valmennuksen käyneitä perhehoitajia.

Manuaalin ensimmäistä versiota ja sen mukaan pidettyä valmennusta arvioidaan toimintatutkimuksen näkökulmasta kysely- ja palautelomakkeella, jota käytämme jokaisen valmennuskerran jälkeen. Sen tuloksia esitellään ensimmäisen valmennuksen osalta opinnäytetyössä manuaalin materiaalin kanssa.

3.1 Perhehoidon käytännönteoriaa ja perhehoitoon valmistautuminen

Taustakatsaus; Pride- valmennukseen liittyen teimme paljon selvitystyötä. Lisäksi maailmalla on useita muita malleja. ” Maailmalla on kehitelty monia ohjelmia ennako- valmennukseen. Cooleyn ja Petrenin (2011) mukaan ennakkovalmennuksista MAPP ja PRIDE on suunniteltu kartoittamaan ja valitsemaan potentiaaliset sijaisvanhemmat. Ne keskittyvät auttamaan sijaisvanhempia tekemään päätöksen siitä, onko heistä sijaisvanhemmiksi, mutta eivät opeta sijoitettujen lasten auttamisessa tarvittavia taitoja. (Valkonen & Janhunen 2016)”

”Suomessa on laajasti käytössä PRIDE-ennakovalmennus, jonka tarkoitus on antaa toimeksiantosopimussuhteista perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus pohtia omia valmiuksiaan, arvioida niitä yhdessä kouluttajien kanssa ja saada tehtävässä toimimiseksi tarvittavia tietoja (mm. Pynnönen 2016; Stefansen & Hansen 2014). Cooley ja Petren (2011) arvioivat tutkimuksessaan sijaisvanhempien ennakovalmennuksien riittävyttä. He toteavat, että PRIDE-koulutus on suunniteltu kartoittamaan ja valitsemaan potentiaaliset sijaisvanhemmat. Syntyy siis kuva siitä, että itse päätösprosessiin saadaan valmiuksia ja tukea itseasiassa hyvin. Silti lopullisen toiminnan kannalta jotakin olennaista jää tavoittamatta. Valmennus ei opeta sijoitettujen lasten auttamisessa tarvittavia taitoja. Cooley ja Petren (emt.) pohtivatkin, pitäisikö valmennuksen keskittyä antamaan sijaisvanhemmuudessa tarvittavia tietoja ja taitoja.” (Heino, Säles, 2017, 57) ”Perhehoitajien rekrytointi, koulutus ja tuki eivät ole erillisiä asioita: rekrytointiin sisältyy usein myös koulutusta ja koulutus on yksi sijaisvanhempien kaipaamista tukimuodoista. Tuen ja koulutuksen tarpeiden perustelut ovat myös pääosin samoja. Tutkimusten mukaan perhehoitoon tulevilla lapsilla on yhä enemmän terveyteen, mielenterveyteen ja kehitykseen liittyviä haasteita ja kun heidän erilaiset tarpeensa monimutkaistuvat, sijaisperheet tarvitsevat erikoistumista, tietoja ja taitoja niiden kohtaamiseksi. Koulutus on myös nähty tärkeänä keinona vähentää sijoitusten keskeytymisiä ja lisätä sijaisvanhempien halukkuutta jatkaa tehtävässään. Lisäksi sijaisvanhemmat joutuvat toimimaan osana yhä mutkikkaampia lastensuojelun rakenteita ja systeemejä, mikä edellyttää uudenlaista osaamista.” (Valkonen & Janhunen 2016)

Valmennuksellamme oli siis vastattavanaan ennakkoon melkoinen määrä vaatimuksia, ollakseen edistyksellinen ja tarjotakseen uskottavan vaihtoehdon olemassa oleville vaihtoehdoille. Valmennus on myös olennainen osa perhehoitajien rekrytointia ja valintaa. ”Rekrytointia koskevissa tutkimuksissa korostui kolme teemaa: potentiaalisten perhehoitajien kiinnostuminen perhehoidosta, perhehoitajien valinta ja valmentava koulutus.” (Valkonen & Janhunen 2016) Miten siis markkinoida perhehoitoa siitä kiinnostuneille ja samalla kertoa valmennuksen osalta suoraan verkostorakenteiden monimutkaisuuksista ja lasten haasteista?

Taustateoriat perhehoidon ja erityisesti valmennusten osalta ovat käytännössä pohdintaa aiheen tiimoilta hyvin yleisellä tasolla, kuten Valkonen ja Janhunen toteavat THL:n työpaperissaan. (Valkonen & Janhunen 2016)

Olemassa olevia valmennuksia on tutkittu jonkin verran. ”Vertaileva tutkimus on osoittanut MAPP- ja PRIDE -ohjelmien sisällöissä paljon päällekkäisyyttä. Ne ovat suurin piirtein saman laajuisia (MAPP 30h, PRIDE 27h). MAPPin opetussuunnitelma keskittyy 12 avaintaitoon ja PRIDE viiteen kompetenssiin. Molemmat keskittyvät pitkälti lastensuojelusysteemissä tarvittaviin tietoihin ja taitoihin ja korostavat perhehoidon perusarvoja kuten lapsen vahvuuksien rakentamista, suhteiden ja yhteyksien rakentamista sekä lasten tarpeiden tukemista. Molempia on myös kritisoitu niiden keskittymisestä perhehoidon menetelmiin ja toimintatapoihin sen sijaan, että valmennus sisältäisi enemmän koulutusta lasten tarpeiden ja erityisesti lasten haastavan käyttäytymisen kohtaamiseen ja käsitteilyyn.” (Valkonen & Janhunen 2016)

Tavoitteeksi muodostui siis osaltaan vastata lasten tarpeisiin valituin teoriapohjin ja valmennuksen rakentein.

”Sijaisvanhempien saatavilla olo on sekä käytännöllistä että emotionaalista. Sen avulla tilanteiden ennakoiminen ja lapsen suojeleminen huonoilta valinnoilta on mahdollista. Läsnä oleva sensitiivinen sijaisvanhempi tunnistaa lapsen tunteet ja tarpeet pintakäyttäytymisen takaa ja pystyy niihin vastaamaan. Lisäksi hän auttaa lasta ymmärtämään ja hallitsemaan tunteitaan ja käyttäytymistään sanoittamalla ja jäsentämällä lapsen kokemia asioita.

Perhehoitoon sijoitetun sijoitetun lapsen ja nuoren vahvuudet löytyvät yhteistyössä sijaisvanhemman kanssa. Vanhempien vastuulla on miettiä yhdessä lapsen kanssa ratkaisuja ongelmiin ja heidän aktiivisuutensa varassa on kodin ulkopuolisten tahojen löytäminen, missä lapsi voi löytää ja kehittää vahvuksiinsa.” (Valkonen & Janhunen 2016)

Edellä kuvattuihin vaateisiin halusimme valmennuksemme vastaavan. Ellei heti ensimmäisellä Steady Coursella, niin palautteiden ja analyysien jälkeen

myöhemmillä kerroilla. Tässä kohtaa on hyvä jo todeta, että vastauksia näihin kysymyksiin saatiin kyllä. (Liite 1)

3.2 Organisaatio, kehittämisen tavoitteet ja menetelmät

Kehittämishankkeen projektiryhmään osallistuvat organisaatiot ovat Majakan valo – säätiö, Fyrlykta (Norja), Fyrljuset (Ruotsi), Interpharus (Viro). Projektin projektipäällikkönä tämän ja työn tekijänä Esa Vierikko. Projektiryhmän jäsenet Sonja Vanhanen, Sini Eräpuro Majakan valosta. Projektin ohjausryhmä koostuu seuraavista henkilöistä; Peer Salström- Leyh (säätiön perustaja), Meeli Salström (hallintoneuvostonjäsen), Falko Plageman (hallituksenjäsen), Kjell Hauge (Fyrlykta johtaja), Thomas Granberg (Fyrljuset johtaja).

Projektin kokonaisvastuu kehittämisprojektista on allekirjoittaneella. Käytännössä koordinoin projektiorganisaation työskentelyä ja vastaan tuotoksesta.

Prosessi sisälsi käynnistyttyään kansainvälisten aloituspalaverien lisäksi, vierailut verkoston maihin (mm. Viro, Ruotsi, Norja, Liettua, Saksa), videoneuvottelut Vidyo-järjestelmän avustuksella, raportoinnit kuukausittain, käännösyhteistyön, konsultaatiot (mm. Paul O. Olsen <http://www.pauloolson.com/about-me/>) sekä valmiin tuotoksen esittelyyn.

Tutkimusten tulosten yhteydessä kerrotaan myös muutoksista, joita tehtiin ensimmäisen kokonaisen Steady Course – valmennuksen jälkeen. Muutokset perustuivat suoraan saatuun palautteeseen ja sen pohjalta käytyihin keskusteluihin projektiryhmän ja projektin ohjausryhmän kanssa.

3.2.1 Osatehtävä 1

Taustateorioiden tutkiminen, olemassa olevien valmennusten kansainvälinen kartoittaminen, käännostöiden tekeminen. 12/2015, 1-5/2016

3.2.2 Osatehtävä 2

Valmennuksen rungon kasaaminen ja työstäminen, rakenne, mallinus. 3-5/2016

3.2.2 Osatehtävä 3

Pilotti 5/2016 ja palautekysely

3.2.2 Karkea, aikataulutettu työsuunnitelma

2015

ELOKUU	(Säätöön käynnistäminen)
SYYSKUU	
LOKAKUU	(Taustasuunnittelu, teorit)
MARRASKUU	(Taustasuunnittelu, teorit, kansainväliset mallit)
JOULUKUU	(Taustasuunnittelu, konsultaatio Sosiaalineuvos Seppo Sauro)

2016

TAMMIKUU	(Taustasuunnittelu)
HELMIKUU	(Taustasuunnittelu, konsultaatio Lastensuojelun Keskusliitto)
MAALISKUU	(Tuotteistamisen käynnistys)
HUHTIKUU	(Tuotteistaminen, markkinointi)
TOUKOKUU	(Tuotteistaminen, pilotti)
KESÄKUU	(mm. Videon tuottaminen)
HEINÄKUU	(Pilotti valmis)

ELOKUU	(Palautteet, kehittäminen)
SYYSKUU	(2. Valmennus)
LOKAKUU	(Muokkaus, testaus)
MARRASKUU	(3. Valmennus, kehittäminen)
JOULUKUU	(palautteet ja kehittäminen)
2017	
ELOKUU	(Manuaalin esittely, pilotin analysointi, opinnäytetyöprojekti valmis)

3.3 Toimintatutkimuksen tapoja ja tavoitteet

Toimintatutkimuksen circulaarinen tapa on tutkia käytäntöä sykleissä; suunnittelu, toiminta, havainnointi, reflektointi tulee ohjaamaan koko prosessin kehittämistä myös jatkossa. Näin ollen itse valmennus ohjaa osallistujia myös valtaistumiseen, osallisuuteen ja voimaantumiseen. Samoja elementtejä joita tavoitellaan perhehoidossa olevien lasten ja nuorten parissa valmennettujen perheidemme taholta. (Carr & Kemmis 1986)

Uusi valmennus tulee olemaan asiakaslähtöinen ja muokattavissa palautteen pohjalta. Merkittävä osuus valmennuksessa kokemusasiantuntijoille. Sijoitetulle lapselle, sijoitetun lapsen vanhemmalle ja perhehoitajalle. Lisäksi houkuttelemme valmennettaviamme miettimään, miten sosiaaliset konstruktiot vaikuttavat kaikkien; elämänkatsomukseemme, käsityksiimme perhe-elämästä, käsityksiimme asiakkaistamme. Tulemalla tietoiseksi siitä, miten tieto yhteiskunnassamme ja omalla kohdallamme rakentuu, voimme vapauttaa omaa yksilöllistä ajattelua ja nähdä asioita laajemmista mittakaavoista. Sosiaaliseen konstruktionismiin pohjautuva käsitys todellisuudesta myös edistää toimintamme pohjalla vaikuttavaa dialogisuutta. Kun haastamme käsityksiämme siitä, miten asiat ovat, ja miksi ne ovat niin, päädyimme dialogisempaan suhteeseen niin itsemme kuin ympärillemme olevien ihmisten kanssa. Tätä kautta voimme myös ymmärtää sitä, että asiakkaidemme elämismaailma saattaa olla hyvinkin kaukana omastamme,

jolloin myös heidän ymmärryksensä siitä, mikä on itsestään selvää ja vääjäämättömyyttä, perustuu erilaisille käsityksille kuin omamme. (Hacking 1999; Kuusela 2003, 17-44; Berger & Luckmann 1966.)

Tavoitteena on perhehoitajuutta pohtivalle antaa myös valmiuksia hoitoon ja kasvatukseenkin liittyen toisin kuin Pride-valmennus, joka on lähinnä työkalu sopivien sijaisperheiden löytämiseksi.

3.4 Teoreettiset lähtökohdat

Dialogisuus

Dialogisuus on tapa ajatella ja olla olemassa maailmassa toisten ihmisten kanssa. Dialogisuus ei ole jotakin ihmisen keksimää, vaan se on ollut olemassa aina ja sitä tai sen puutetta on nähtävissä kaikissa vuorovaikutussuhteissa. Varsinaisesti tätä käsitettä on kuitenkin alettu hoito- ja ihmissuhdetyössä käyttää parin viime vuosikymmenen aikana. Lyhyesti määriteltynä dialogissa ovat merkityksellisiä yksilöiden sisäinen dialogi sekä se, mitä he tuovat siitä vuorovaikutukseen, eli ulkoiseen dialogiin. Puhuessaan sisäisestä dialogistaan, syntyy merkitys hänen sanomalleen asialle vasta, kun toinen kuulee sen. Se, mitä toinen todellisuudessa kuulee, riippuu hänen sisäisestä dialogistaan. Kuulija antaa merkityksen sille, mitä toinen sanoi. Tällaista viestimistä tapahtuu koko ajan ja oikeastaan olemassaolomme onkin viestien vastaanottamista ja niihin vastaamista. (Haarakangas 2011, 129-156.)

Dialogisuus on käsite, jolla voidaan ymmärtää kahden tai useamman henkilön välistä vuorovaikutusta sekä suhteena että prosessina. Dialogisen suhteen tunnusmerkkejä ovat avoimuus, tasavertaisuus, turvallisuus, luottamus, keskinäinen välittäminen ja kokonaisvaltainen läsnäolo. Dialogista prosessin tunnusmerkkejä taas ovat kuunteleminen, kuulluksi tuleminen, ymmärryksen kehittyminen,

merkitysten muodostuminen, merkitysten muuttuminen ja yhteinen jakaminen. (Haarakangas 2011, 144-145.)

Näin ollen ajattelemme Majakan Valo – säätiössä, että oma ajattelumme, käyttäytymisemme ja toimintamme vaikuttavan kaikkeen ympärillämme ja samoin kaikki ympärillämme, muut ihmiset, vuorovaikutus, ympäristö, vaikuttaa koko ajan meihin itseemme.

Dialoginen ihmiskäsitys pitää sisällään myös ajatuksen, että emme tiedä valmennuksen alkaessa, mikä on kunkin hakijan kohdalla prosessin lopputulos, eivätkä hakijat aluksi tiedä sitä itsekään. Tehtävämme on tarkkailla suurella herkkyydellä sitä, mitä ryhmä tarvitsee valmennukselta, mitä osallistujat sanovat ja kysyvät. Haasteena valmentajalle on huomioida osallistujat niin, että he kokevat tulleen kuulluiksi ja huomatuiksi sekä samalla saada tilaa sille, mitä itse sanoo ja auttaa osallistujia ottamaan tämä viesti vastaan. Dialogin olemuksen voi ilmaista näin: ”Puhua siten, että toisessa syntyy halu kuunnella. Kuunnella siten, että toisessa syntyy halu puhua” (Haarakangas 2011, 152).

Sosiaalinen konstruktionismi

Sosiaaliset konstruktiot ovat tiettyyn aikaan, kulttuuriin ja kieleen liittyviä käsityksiä asioiden todellisesta tilasta. Ne ovat käsityksiä siitä, että jokin tietty asia on itsestään selvä tai väistämätön. Mikä kenellekin on todellista, riippuu vahvasti siitä, missä kulttuurissa hän elää ja minä aikana, mihin uskontokuntaan hän kuuluu ja minkälaisia totuuksia hänelle on hänen elämänsä aikana kerrottu. Tieto on siis aina vahvasti sidoksissa kunkin yksilön näkökulmaan. Nostamme tiedon rakentumisen esiin Steady Course – ennakkovalmennuksessa, koska käsityksemme on, että huomioimalla sen, miten erilaiset ilmiöt ja käsitykset ovat sosiaalisesti konstruoituja, pystymme ymmärtämään niitä monipuolisemmin ja tarkastelemaan sitä todellisuutta, jonka sisällä olemme tottuneet elämään. (Berger & Luckmann 1966)

Kiintymyssuhdeteoria

Kiintymyssuhdeteorian merkitys perhehoidossa on varsin merkittävä huomioiden kiintymyssuhteen laadun ja kiintymyssuhteen mahdollisen häiriintymisen vaikutukset lapsen kehitykseen. Erityisesti nuoremmilla lapsia turvallisen kiintymyssuhteen muodostaminen perhehoitajaan on tavallisesti keskeinen sijoituksen tavoite ja siksi perhehoitajien tulee ymmärtää kiintymyssuhdeteorian perusteet sekä saada tietoa siitä, miten voivat lapsen mieltä ja käyttäytymistä sen kautta ymmärtää ja miten soveltaa teoriaa käytännön toimintaan.

Kiintymyssuhdeteorian on kehittänyt John Bolwbyn 1970-luvun lopulla ja siihen liittyvän tyypittelyn Mary Ainsworth. Kiintymyssuhteella tarkoitetaan lapsen ja hänen ensisijaisen hoitajansa välistä tunnesidettä. Lapsen kasvaessa ja kehittyessä tämä side sisäistyy lapsen mieleen tulee osaksi hänen psyykkistä todellisuuttaan ja sitä edellytetään, jotta lapsen itsetunto, turvallisuuden tunne ja itsesäätely voivat kehittyä. Ainsworthin tyypittelyn mukaan kiintymyssuhde voi olla joko turvallinen tai turvaton. Turvaton kiintymyssuhde on jaettu kolmeen eri tyyppiin. (Pyykkonen 2017, 105-127; Sinkkonen 2004.)

Turvallinen kiintymyssuhde auttaa lasta kestämään psyykkistä kuormitusta ja negatiivisia tunteita. Syntymästään asti, lapsi pyrkii jäsentämään kokemuksiaan ja ensisijaisen hoitajansa vastauksista omille aloitteilleen hän oppii merkityksiä kokemuksilleen, kuten syy-seuraussuhteita. Hoivaajaltaan saamiensa vastausten perusteella, lapsen mielessä alkaa muodostua vuorovaikutusta koskevia sisäisiä malleja, joiden perusteella hän oppii ymmärtämään ympäristöään, muiden ihmisten toimintaa ja myös omaa mieltään. Tämän vuoksi turvallisesti kiinnittyneet lapset ovat empaattisia ja osaavat käyttää ihmissuhteissaan sekä järkeä että tunteita. (Pyykkonen 2017, 105-127; Sinkkonen 2004.)

Mikäli hoivaajalla ei ole edellytyksiä tukea turvallisen kiintymyssuhteen syntymistä, muodostuu kiintymyssuhteesta turvaton. Ensimmäinen turvattomaan

kiintymyssuhteen tyyppi on välttävä kiintymyssuhde. Välttävästi kiintyneen lapsen mielessä loogisuus ja järkipäisyys ovat vallalla ja tunneilmaisuus on niukkaa. Toinen turvaton kiintymyssuhdetyyppi on ristiriitainen kiintymyssuhde. Tällaisen suhteen taustalla on hoivaaja, joka on epäjohdonmukainen ja impulsiivinen. Kolmas ja lapsen kehityksen kannalta haastavin turvattoman kiintymyssuhteen tyyppi on organisoitumaton kiintymyssuhde. Tällöin lapsi ei ole löytänyt mitään toimivaa kiintymyssuhdestrategiaa, jolla hän voisi varmistaa selviämisen. (Sinkkonen 2004)

Mentalisaatioteoria

Mentalisaatioteoria on keskeisimpiä Majakan Valo – säätiön palveluita sekä Steady Course – ennakkovalmennusta ohjaavia teorioita. Dialogisen ajattelun perustana on käsitys siitä, että olemassaolo perustuu vuorovaikutukselle ja tämä ajatus löytyy myös mentalisaatioteorian taustalta. Mentalisaatioteorian taustalla vaikuttaa edellä kuvattu kiintymyssuhdeteoria, jonka ymmärtäminen on keskeistä sijoitettava lapsen kehityksen tuntemiseksi. Kuvaan seuraavaksi mentalisaatioteoriaa tiivistetysti.

Mentalisaatiokyvyn kehitys on vahvasti sidoksissa kiintymyssuhteiden muodostamiseen. Kiintymyssuhdetta tarvitaan, jotta vanhemmalle syntyy kyky huomioida lapsensa tarpeet ja vastata niihin. Lapsen kehitykselle merkityksellistä on se, että joku pitää häntä ja hänen mielen mielessään kokonaisvaltaisesti. Jotta lapsi voi oppia säätelemään tunteitaan ja kehittyä, hän tarvitsee kokemuksen läheisyydestä ja turvallisuudesta. Vain riittävän turvassa ollessaan hän voi alkaa kiinnostua ympäristöstään ja muista ihmisistä. (Fonagy ym. 2004; Kauppi & Takalo 2014, s.17-20)

Hyvin mentalisoiva ihminen huomioi taitavasti oman sisäisen dialoginsa, ulkoisen dialogin toisen kanssa sekä on kiinnostunut toisen sisäisestä dialogista. Sisäistä dialogiaan ymmärtämällä ihminen ymmärtää omia toiveitaan ja aikomuksiaan, osaa pohtia, miksi jokin asia tuntuu siltä, miltä se hänessä tuntuu sekä ymmärtää,

miksi toisen ihmisen kanssa vuorovaikutuksessa oleminen, herättää hänessä tiettyjä ajatuksia ja tunteita. Hän osaa myös pohtia, miten hänen tapansa olla, toimia ja käyttäytyä mahdollisesti vaikuttaa toiseen. (Pajulo, Salo, Pyykkönen, 2015)

Hyvä mentalisaatiokyky johtaa siten muiden kohtaamiseen yksilöinä, läsnä olemiseen ja laadukkaaseen vuorovaikutukseen. Mentalisoiva ihminen osaa kyseenalaistaa omaa ajatteluaan ja toimintaansa.

Heikko mentalisaatiokyky on tavallisesti seurausta siitä, että lapsella ei ole ollut riittävää peiliä itselleen. Aikuinen ei ole auttanut häntä oppimaan näkemään itseään omasta näkökulmastaan ja siten hän ei osaa nähdä itseään. Mikäli kiintymyssuhde lapsen ja vanhemman välillä on turvaton, voi lapsi joutua ns. jäädyttämään mielensä. Tämä voi olla välttämätön mielen suojautumiskeino tilanteissa, joissa omien tai muiden mielentilojen ajattelu on liian kivuliasta tai pelottavaa ja lapsi päätyy ikään kuin katkomaan yhteyksiä itseensä ja muihin. Heikko mentalisaatiokyky voi johtua turvattoman kiintymyssuhteen lisäksi myös muista tekijöistä, kuten neuropsykiatrisesta häiriöstä tai kehitysvammasta. (Kalland 2014a, 26-38; Viinikka 2014, 6-7; Kauppi & Takalo 2014, 8-25; Pajulo ym. 2015; Kalland 2014b; Pyykkönen 2014, 105-127)

Mentalisaatiokyvyn huomioiminen on em. syistä keskeinen työn kohde valmennuksessamme ja tukipalveluissamme, koska se on perhehoitajan 'työkaluista' tärkein. Perhehoitajalle ei ole muita 'työkaluja' lapsen kanssa työskentelyyn kuin oma itsensä ja siten mentalisaatiokykynsä

4 . TUTKIMUSKYSMYKSET'

Millainen on uusi valmennus suhteessa valmennettavien omaan kokemukseen mahdollisuuksista uudentalaiselle pohdinnalle? Millainen on kokemusasiantuntijoiden rooli valmennuksessa ja valmennettavan mentalisaatiokyvyn pohdinnassa? Millainen on osallistujien kokemus perhehoidon prosessien yksilöllisyyden tunnistamisesta?

Analysoimme tulokset reflektoiden saadun palautteen pohjalta. Tiedonkeruuseen käytimme yksinkertaista kyselylomaketta, joka sisälsi asteikkokysymyksiä, sekä avoimia kenttiä. Lisäksi havainnoimme valmennusryhmien toimintaa kouluttajien näkökulmasta, kouluttajia haastatteleamalla.

Toimintatutkimus kattaa koko prosessin arvioinnin ja testauksen. Koko prosessia arvioidaan säännöllisin strukturoiduin keskusteluin ja havainnoinnein organisaatitasolla. Allekirjoittanut havainnoi lisäksi jokaisen valmennuksen ensimmäistä kertaa ja siinä kouluttajien olemista, rakenteiden mahdollisia muutoksia, sekä yhteistyön syntymistä kouluttajien ja valmennettavien välillä.

Saatu informaation analysoitiin sisällön analyysillä. Se on kvalitatiivisen tutkimuksen perustavanlaatuinen analyysimenetelmä. Sisältöanalyysillä analysoitiin tässä yhteydessä kirjallista ja suullista viestintää. Kerätty tieto tiivistettiin niin, että pystyimme tutkimaan ilmiöiden ja tutkittavien asioiden merkityksiä, seurauksia ja yhteyksiä. Sisältöanalyysissä tutkimusmateriaali erotti samankaltaisuudet ja erot.

Sisällön analyysi on menetelmä minkä tahansa asiakirjan analysoimiseksi. Asiakirja voi olla esimerkiksi kirja, artikkeli, päiväkirja, kirje, haastattelu, puhe, keskustelu, vuoropuhelu, raportti tai muu kirjallisesti kirjoitettu materiaali. Sisällön analyysi pyrkii luomaan selkeää ja yksiselitteistä tietoa hajanaisesta materiaalista, jotta tulkinta ja päätelmät voidaan tehdä. Kvalitatiivisen aineiston analyysissä päättelyn logiikka voi olla induktiivinen, eli materiaalipohjainen,

deduktiivinen tai teoreettinen tai abduktiivinen eli teoreettinen. Sisällön analyysi oli tässä tapauksessa aineistolähtöinen. Liite 2 kuvaa aineiston hankintamene-
telmää jokaisen tapaamisen jälkeen. Tämän kautta saatu aineisto on käyty kes-
kustellen läpi valmentajien ja projektiorganisaation kanssa. Lisäksi on koostettu
yhteenveto liitteeseen 1, joka kuvaa saatua palautetta ja josta voidaan nostaa
esiin kokemuksellista näkemystä tukevaa informaatiota. (Liite 1 ja liite 2.)

Liitteessä 3 on kuvattu analyysin tekemistä prosessina.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Steady Course – valmentajia haastatteleamalla on syntynyt kuva, että valmentavat ovat saaneet mahdollisuuden uudelleen pohdinnalle suhteessa perhehoitoon ja itseensä. Tätä näkemystä tukee osallistujien antama palaute, jossa mainitaan mm. ” valmennuksen positiivisin asia on oma prosessi, joka muodostuu monista eri näkökulmista, teoriasta, kokemuksista, arvoista.” (Liite 1)

Valmentajien mukaan osallistujat ovat kertoneet palautteissaan, että pitävät Steady Coursen moninäkökulmaisuudesta. Tämän uudelleen ajattelulle tilaa antava tapa avaa ymmärrystä perhehoidon kompleksisuuteen. Moninäkökulmaisuuksia pidetään esillä erityisesti kokemusvalmentajien kautta. Kuten palautteissakin näkyy heidän rooliaan ei voi riittävästi korostaa uudelleen pohdinnan mahdollistajina osana valmennuksen rakennetta. Teorioista ja malleista erityisesti Circle of Security on Suomessa vähemmän käytetty malli. Tämä on vaikuttanut osaltaan siihen, että osallistujien kokemukset ovat olleet positiivisia suhteessa uudelleen ajattelun mahdollistumiselle. Uudella ajattelulla on valmentajien saaman palautteen mukaan syntynyt lapsen ja aikuisen välisen suhteen tarkasteluun. Valmennuksen keskusteleva ja dialoginen ote ovat vaikuttaneet siihen, että osallistujat ovat joutuneet pohtimaan omaa toimintaansa ja ajattelua. Steady Course – valmennus ei tuota suoria totuuksia osallistujilleen, vaikka teorit ja lait toki käydään tarkasti läpi. Valmentajat kutsuvat osallistujia pohtimaan teorioita reflektoiden saaden siten kyselyidenkin perusteella osallistujille kokemuksia uudelta ajattelusta. Omaehtoinen pohdinta pakottaa ajattelemaan asioita myös uusista näkökulmista. (Vanhanen & Eräpuro 2018)

Kokemusasiantuntijoiden merkityksellistä roolia on kehitetty poikkeuksetta kaikkien valmennusten yhteydessä. Valmentajien mielestä kokemusasiantuntijoita sisältävät osiot ovat olleet valmentaville erityisen raskaita, koska mentalisaatioteoria ja oma mentalisaatiokyky ovat olleet työskentelyn keskiössä.

Kokemusasiantuntijoiden esimerkit ovat tuoneet syvyyttä pohdintaan. ”Mentalisaatio oli mielenkiintoisin ja selvitti monta asiaa jo meillä olleista sijoituksista.”

(Liite 1)

Kokemusasiantuntijoiden tarinoiden kautta osallistujat ovat saaneet mahdollisuuden pohtia omaa persoonaan, sekä tapojaan suhteessa kerrottuihin tarinoin. Näiden tarinoiden kautta osallistujat on haastettu pohtimaan kerrottuja tilanteita siten, että oma toiminta, tunteet, ajatusmallit ja kyky olla suhteissa ovat olleet esillä. Valmentajien mukaan kokemusasiantuntijoiden rooli avaa pohdintaa perhehoidon motiiveille ja logiikalle hyvin. Tätä tukee myös saatu palaute. Kokemusasiantuntijat toimivat käynnistäjinä prosessoinnille. Valmentajien avattua teorioita ja rakenteita asioita yleisellä tasolla, kokemusasiantuntijat ovat mahdollistaneet valmennettavien peilauksen arkeen konkretian kautta, joka harvoin vastaa teorioita.

Perhehoidon prosessien yksilöllisyyden tunnistamisen suhteen oli myös valmentajien mukaan onnistuttu. Tätä näkemystä tukee saadut palautteet liitteen 1, kohta B. 2.yksilölliset elämäntarinat, sekä kohta C. 3. Molemmissa vastaajat ovat arvioineet saaneensa tietoa näistä teemoista hyvin. (Liite 1)

Valmennuksen tarkoituksena on ollut joka kerta saada aikaa prosessi, jossa osallistuja altistetaan sille onko hänellä kyky hyväksyä se tosiasia, että kaikki perhehoidon prosessit ovat yksilöllisiä. Saadun palautteen ja valmentajien subjektiivisen kokemuksen mukaan tässä on onnistuttu hyvin. Osallistujille on luotu mahdollisuus tarkastella omaa kykyään olla verkostoissa joissa oma logiikka ei päde, prosessit ovat yksilöllisiä, omat arvot eivät ole keskiössä ja niin edelleen. Lopputulemana on joskus ollut myös se, että tähän ei kyetä. Silloin perhehoitajuus ei tule kysymykseen. Muita mahdollisuuksia voi aueta tukihenkilönä olemisen, tai tukiperhetyöskentelyn parissa.

Kaiken kaikkiaan kehitystyö on vasta alkutaipaleella, mutta tulokset ovat olleet rohkaisevia, niin haastatteluiden, observoinnin, sekä kyselyiden perusteella.

6 TOIMINTATUTKIMUKSEN VAIKUTUKSET VALMENNUKSEEN

Palautteiden ja kyselyiden pohjalta käytiin keskusteluita valmentajien ja projektiorganisaation kesken. Keskustelua käytiin jokaisen yksittäisen valmennuskerran jälkeen projektiryhmän kanssa. (Liite 3) Samalla koottiin saatu kirjallinen palaute ja tehtiin mahdollisia korjauksia seuraavan yksittäisen valmennuskerran rakenteisiin, tai sisältöihin. Ennen ensimmäisen kokonaisen valmennuksen loppua ja sen loputtua keskusteluita käytiin myös ohjausryhmän kanssa siten, että palautteet käännettiin englanniksi ja ruotsiksi ja saadut vastaukset tilastoitiin ja tilastot avattiin molemmilla kielillä. (Liite 6, Liite 7)

Projektiryhmä ja valmentajat tekivät huolellisen analyysin kyselyiden ja palautteen pohjalta. Konkreettisia muutoksia näiden pohjalta toiseen Steady Courseen tehtiin seuraavasti. Kokemusasiantuntijoiden rooli oli saanut varauksettoman positiivisen vastaanoton. Ajatuksena ensimmäisessä Steady Courseessa oli ollut, että kaksi kokemusasiantuntijanuorta, jotka olivat olleet eri paikoissa perhehoidossa, olisivat yhden kokonaisen valmennuspäivän mukana. Annettuaan ensi omat tarinansa aamupäivällä kaikkien työstettäväksi voisivat vielä iltapäivän teoriaosuudessa kommentoida omalta osaltaan teorioiden paikkansapitävyyttä arjessa. Viitteellisenä ajatuksena osoittaa, ettei teoria kohtaa koskaan käytäntöä perhehoidossa. Lopputuloksena oli valtava imu nuorten tarinoihin, joka aiheutti ensimmäisessä valmennuksessa sen, ettei iltapäivän teoriaosuudessa saatu käytyä rakenteen mukaisia kohtia läpi. (Nämä kohdat käytiin seuraavalla yksittäisellä valmennuskerralla läpi.) Palauteanalyysin ja toisaalta valmentajien kokemuksen perusteella lopputuloksena oli kokemusasiantuntijoiden roolin muuttaminen rakenteen näkökulmasta. Vaikka palaute oli selkeä sen osalta, että nuorten roolista oli pidetty, toisessa Steady Courseessa kokemusasiantuntijanuoria oli paikalla yksi ja hän oli läsnä vain aamupäivällä. Tällä muutoksella aikaansaatiin tavoiteltu tila, jossa nuoren kokemukset avasivat osallistujat mentalisaation äärelle

ja toisaalta tilaa jäi teorioiden käsittelyyn silti niitä nuoren kokemuksiin ja tarinaan peilaten.

Nopeasti kävi myös selväksi, että osa valmennusmateriaalista oli työlästä ja tylsän puoleista osallistujien mielestä. Valmennuksen näkökulmasta kuitenkin välttämättömiä lakeja ja asetuksia, oikeuksia ja velvollisuuksia. Saadun palautteen perusteella toiseen Steady Courseen rakenteita muutettiin siten, että edellä mainitut osiot istutettiin hieman eripaikkoihin ja näitä osakokonaisuuksia aikataulutettiin toisin. Näillä muutoksilla kokonaisuus saatiin osallistujaystävällisemmäksi.

Steady Coursen kaltaisten valmennusten yksi haasteista on jaettavamateriaali. Ensimmäisen valmennuksen palautteiden perusteella oli kysyntää jonkin tyyppiselle jaettavalle materiaalille ja manuaalille. Manuaalin kehittäminen oli oma prosessinsa ja lopulta sellainen julkaistiin painotuotteena ensimmäisen kaupallisen valmennuksen (Liite 5) yhteydessä Turun kaupungin perheille. Painetun manuaalin kehittämistyö jatkuu omana prosessinaan.

Muista konkreettisista muutoksista palautteen, keskusteluiden ja analyysien jälkeen mainittakoon kokonaisaikataulutuksen hienosäätö. Jokainen ryhmä ja valmennus ovat osaltaan erilaisia riippuen valmennettävien määrästä, taustoista ja lähtötilanteesta. Silti kokonaisaikataulu on melko tarkka ja se on muovautunut palautteiden pohjalta. Olennaisimpina asioina viikonloppupainotteinen rakenne, jossa lisänä tapaamiset ja yksittäiset valmennuskerrat viikolla.

Valmennuksessa käytettävien diojen visuaalisuutta on lisätty. Värimaailmaa mietitty, sekä merellisiä kuvia lisätty brändin mukaisesti keventämään muutoin hyvin asiapitoista materiaalia.

Valmennukseen osallistujat toivoivat työkalua, jolla koulutuksen mukana tuomat sisällölliset pienet seikat ja asiat tulisivat näkyviksi ja jäisivät mieleen myös valmennuksen jälkeen. Samalla valmentajat huomasivat kaipaavansa työkalua valmennettaville itsereflektioon. Näiden ajatusten ja palautteiden pohjalta syntyi Perhehoidonpuu-työkalu. Puu fyysisesti on seinävaate, jossa on painettuna runko ja juuret. Tähän liitetään postit-tyylillä asioita. Valmennuksen aikana ryhmä kokoaa puulle juuret, jotka kuvaavat perhehoidon perusteorioita ja käsitteitä. Myöhemmin mukaan tulee yksilöllisiä näkökulmia, havaintoja ja sisältöpoimintoja runkoon ja lehdiksi. Valmennuksen päättyessä puusta tehdään kuva, joka jää jokaiselle osallistujalle ja järjestäjälle muistoksi Steady Coursesta. Näiden puiden tutkiminen voisi olla myös tulevaisuuden tehtäviä, kun samankaltaisuuksia ja eroja etsitään valmennusten väleillä.

7 RAPORTOINTI JA SEURANTA

Projektin edetessä tuotettiin palautekyselyiden pohjalta materiaalia ja raportit ohjausryhmän nähtäväksi. Lopullinen tuotos on kaikkine osineen suomenkielinen ja vain osa materiaalista käännettiin ohjausryhmän luettavaksi. Suulliset esitelmät aiheesta mm. 2017 Saksassa. Opinnäytetyöprojekti esitettiin suullisesti ohjausryhmälle 2017. Raportointi ja seuranta jatkuu jokaisen Steady Coursen tiimoilta. Suomalainen valmennus toimii nyt Eurooppalaisen rekisteröitävän valmennuksen lähtökohtana.

8 TIEDOTUS JA VIESTINTÄ

Pääasialliset viestintäkanavat ovat edelleen Facebook, Twitter ja Instagram. Lisäksi organisaation järjestämät koulutukset, valmennukset, jatkovalmennukset, oppilaitosvierailut, asiantuntijavierailut ja sisäiset kansainväliset uutiskirjeet. (Liite 4)

Syyskussa 2018 Steady Coursea esitellään Valtakunnallisilla lastensuojelupäivillä® Majakan Valon esittelypisteellä Turussa. Referenssinä tällöin Turun kaupunki ja jaettavana kokemuksia lukuisista valmennuksista. Valmennusmateriaali käsittää nykyisellään 195 Powerpoint diaa ja on kokonaisuutena valmis myytäväksi valtakunnallisesti.

9 PROSESSIN ARVIOINTI

Jos mietitään koko prosessia ja sen mielekkyyttä suhteessa suomalaiseen lastensuojeluun ja erityisesti perhehoitoon, ei taida helposti löytyä kovin tiivistä pohdintaa aiheesta. Jo pelkästään uuden suomalaisen säätiön käynnistäminen lastensuojelun kentälle on kunnianhimoinen ja riskaabeli hanke. Jos sen lisäksi suunnitellaan perhehoidon ytimeen olemassa olevia organisaatioita ja Pride-valmennusta haastavaa kokonaisuutta, voitaneen puhua todella rohkeasta lähestymisestä suhteessa olemassa olevaan markkinaan.

Kehittämisprosessia helpotti vahva kansainvälinen tuki ja näytöt, että asioita voi tehdä eri tavalla kuin Suomessa ollaan totuttu tekemään erityisesti perhehoidossa. Kun vielä kansainväliset kokemukset sopivat yhteen henkilökohtaisten ammatillisten näkemysten kanssa oli hanke houkutteleva.

Kommentit Suomessa olivat varovaiset kannustavia ja toisaalta osin uteliaitakin. Mitä olette tekemässä ja mihin olette ryhtymässä? Keskusteluita käytiin eri valtakunnallisten organisaatioiden, kuntien, yksityisten toimijoiden ja järjestöjen edustajien kanssa ja markkinaa koetettiin tunnustella avoimesti. Samalla tiedotettiin Majakan valosta organisaationa. Projektin aikana ei näkyvää selkään puukottamista tapahtunut. Mitä kulisseyksissä tapahtui se selvinnee myöhemmin.

Muutamia tapaamisia sävytti projektin ja ajatusten naiiviudesta syyttäminen. Niimeltä mainitsemattoman organisaation johtava sosiaalityöntekijä oli sitä mieltä, että ”turhaan koetatte markkinaa muuttaa.” Hänen mukaansa kentällä on palveluntuottajien kartelli, jossa perhehoitajien selän takana on sovittu miten toimitaan. Myös kuntia on tässä mukana. Näihin kommentteihin totesimme Sonja Vanhasen kanssa, että kuvaukset eivät tule sopimaan organisaatiomme toimintaan. Olemme avoimia toimissamme verkostoillemme, emmekä osallistu tällaiseen palveluntuottajien ja kuntien kombinaatioon, joka vaarantaa perhehoidon kehittämistä ja estää laittomasti ihmisten ammatinharjoittamisoikeutta. Totesimme myös, että olemme niin naiiveja, että uskomme toimintamallimme tuottavan

meille hyvät verkostot ja laadukkaat yhteistyötahot. Aika on osoittanut, että tämä ennuste on käynyt toteen.

Samaisen organisaation edustaja oli myös sitä mieltä, etteivät he ota vastuuta valmentamiensa perhehoitajien mahdollisista haasteista ja niiden myötä tapahtuneista sijoitusten katkeamisista. Tästäkin olimme erimieltä. Meidän on pakko ottaa vastuuta valmennustemme sisällöistä ja tuloksista suhteessa mahdollisiin sijoitusten katkeamisiin.

Valmennuksemme on itseasiassa muuttanut perhehoidon kenttää siten, että Familare joka on osa Mehiläinen konsernia, on julkaissut 2018 kaksi vuotta meidän käynnistämän projektin jälkeen oman valmennuksensa Familien. Valitettavasti heidän kannaltaan olivat vasta toisia, jotka loivat suomalaisen perhehoidon valmennuksen. Majakan valo on näin tehnyt osaltaan perhehoidon historiaa. Sen sijaan, että monimuotoisuudesta nautittaisiin kentällä, on kasattu erinäisiä pyöreän pöydän keskusteluita, joissa Pride-valmennuksen asemaa on haluttu korostaa ja perhehoidon kehittymisen on nähty vaarantuvan useiden valmennusten ja toimijoiden tullessa markkinoille. Ajatus on hassu joka suhteessa. Miten voidaan ajatella, että jokaiselle perheelle sopisi sama valmennus, tai palveluntuottaja? Asiaan saa perspektiiviä vaikkapa vertaamalla valmennuksen ja palvelun hankintaa perheen näkökulmasta autokauppaan, tai kiinteistövälitykseen. Tämä spekulointi olisi oma tutkimuksensa.

Kehittämisen luotettavuus aspekti on mielenkiintoinen. Mikseivät saatu palaute ja sen pohjalta tehdyt analyysit ja valinnat olisi luotettavia suhteessa palvelun sisältöön, laatuun, vaikuttavuuteen. Toimintaa itsessään ohjaavat laki ja kilpailutusten raamit. Niiden sisällä Steady Course ja Majakan valon toiminta ovat olleet asiakastytyväisyyden (kunta, lapsi, läheisverkosto) perusteella ensiluokkaisia. Osaltaan tästä kertoo myös Turun hankintapäätös, jossa sillä olisi ollut mahdollisuus kääntyä myös Familien puoleen. (Liite 5)

Oma oppiminen projektin vaiheista on kaksijakoinen. Toisaalta ei mitään uutta, tai yllättävää kotimaisesta markkinasta, kilpailijoista, verkostoista ja toisaalta paljon uutta eurooppalaisesta markkinasta, palveluista, toimintatavoista, organisaatioista, kilpailutuksista, taloudesta ja johtamisesta. Loistava esimerkki myös siitä, että olemassa olevia rakenteita voi haastaa, laadukkaalla ja avoimella vuorovaikutuksella voi saavuttaa nopeastikin asemaa markkinoilla. Silti aika käsitys markkinan käyttäytymisestä suhteessa uuteen toimijaan ja uuteen palveluun (Steady Course) on Euroopan tasolla eri, kuin Suomessa.

Maajohtajan rooli ja samalla usean päällekkäisen kehitysprojektin johtaminen aiheuttavat ajoittain kiireen tuntua. Sen kestää kun huomaa, että arjessa uudelle on tilausta ja että uusi tuottaa hyvinvointia monella tasolla. Vaihtoehtona olisi ollut ja on edelleen toteamus, että perhehoito ei voi Suomessa kehittyä sisäsiittoisen markkinan, tai erittäin huonojen toimintatapojen vuoksi, joissa osallisena ovat kaikki kentän toimijat ja viranomaiset. Mutta toistaiseksi uusi valmennuksemme ja toimintamme luovat tilaa muutokselle. Sosiaalista mediaa kilpailijoiden suhteen seurattaessa on mukava huomata, että hekin ovat lähteneet kelkkaamme kopioidessaan kampanjoitamme, termejämme ja sisältöjämme. Olemme siis saaneet muutosta aikaan jo nyt.

LÄHTEET

Anttila, P. 2006 Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. Hamina: Akatiimi

Berger Peter L. & Luckmann Thomas 1966: Todellisuuden sosiaalinen rakentuminen. Tiedonsosiologinen tutkielma. Gaudeamus Kirja, Helsinki

Carr, W. & Kemmis, S. 1986. Becoming critical: Education, knowledge and action research. London: Falmer

Finlex 2018. Lastensuojelulaki 50§ 8.4.2011/316.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L10P50>

Haarakangas, Kauko 2008: Parantava puhe: Dialogisuus ihmissuhteissa, mielen-terveystyössä ja psykiatrisessa hoidossa

Hacking Ian 1999: Mitä sosiaalinen konstruktionismi on? Harvard College

Heikkinen, H.L.T. 1999. Siinä tutkija, missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: PS-Kustannus

Heino, Tarja & Säles, Emilia 2017. Lasten ja perheiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaava perhehoito – kohti perhehoidon laadun vahvistamista. Verkossa 16.5.2018. THL:n työpaperi https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/132434/URN_ISBN_978-952-302-857-9.pdf?sequence=1

Isaacs, William: Dialogi ja yhdessä ajattelemisen taito: uraauurtava lähestymistapa liike-elämän viestintään

Janhunen, Tarja 2007. Sijoitusten purkautuminen perhehoidossa. Perhehoitoliiton selvitys. Verkossa 16.5.2018. https://www.perhehoitoliitto.fi/files/941/sijoitusten_purkautuminen_screen.pdf

Kalland, Mirjam 2014: Mitä tarkoittavat mentalisaatio ja reflektiivinen kyky?

Kuusela Pekka 2003: Sosiaalisen konstruktionismin liike sosiaalitieteissä. Teoksessa: Kuusela Pekka & Saastamoinen Mikko (toim.): Ruumis, minä ja yhteisö. Sosiaalisen konstruktionismin näkökulma. Kuopion yliopiston selvityksiä E. Yhteiskuntatieteet 21

Laitinen Irmeli & Ollikainen Seija (toim.) 2017: Mentalisaatio – teoriasta käytäntöön

Larmo Anneli 2010: Mentalisaatio – kyky pitää mieli mielessä

Pajulo Marjukka, Salo Saara, Nina Pyykkönen 2015: Mentalisaatio ihmistä suojaavana tekijänä

Pyykkönen Nina 2014: Kuinka työntekijä voi tukea lapsen mentalisaatiokykyä?

Seikkula & Arnkil: Dialoginen verkostotyö

Valkonen Leena, Janhunen Tarja 2016: THL Työpaperi 45/2016. Tutkimustietoa perhehoidon kehittämiseksi. Verkossa 21.5.2018. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/131580/URN_ISBN_978-952-302-789-3.pdf?sequence=1

Viinikka Anne (toim.): Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa

Vanhanen Sonja, Eräpuro Sini 2017-2018. Avoimet haastattelut

LIITTEET

Liite1

STEADY COURSE palautteet 2016

	Pisteet/max.	Vastanneiden määrä	%-osuus pisteistä
A. 1. Tapaamiset			
Filosofia, arvot, etiikka	54/56	14	96
Tietoa lastensuojelusta	51/56	14	91
Tietoa perhehoidosta	49/56	14	88
Tietoa Majakan Valosta	55/56	14	98
B. 2. Tapaamiset			
Lapsen kehitys	39/44	11	89
Kiintymyssuhde ja sen vaurioituminen	39/44	11	89
Haasteet(traumatisoituminen, häpeä)	36/44	11	82
Circle of Security	18/20	5	90
Yksilölliset elämäntarinat	41/44	11	93
C. 3. Tapaamiset			
Sijoitetun lapsen tukeminen ja kuntouttaminen	23/24	6	96
Kasvattamisen kulmakiviä(kohtaaminen)	42/48	12	88
Perhehoitajana toimiminen	22/24	6	92
Sijaisvanhemmuus suhteessa vanhemmuuteen	14/20	5	70
Perhehoitajan oma perhe	14/20	5	70
Muutokset perhehoitajan elämässä	23/24	6	96
Miltä tuntuu olla perhehoitaja?	22/24	6	92
Perhehoitajan valmiudet	22/24	6	92
Yksilölliset elämäntarinat	43/44	11	98
D. Jokaisella tapaamisella arvioitavat alueet			
Keskustelut	136/144	36	94
Käytetyt välineet	132/144	36	92
Järjestelyt	127/144	36	88

A. Kokonaispalautteet

1. Valmennus tarjosi riittävästi tietoa lastensuojeluun ja perhehoitoon liittyvistä perusteista ja laeista	31/36	9	86
2. Valmennuksessa tuotiin riittävästi esille sijoitetun lapsen erityistä asemaa ja oikeuksia	31/36	9	86
3. Valmennuksessa tuotiin riittävästi esille haavoittavissa olosuhteissa eläneen lapsen taustoja ja tarpeita	31/36	9	86
4. Valmennuksessa kuvattiin selkeästi niitä muutoksia ja haasteita, joita perhehoitaja ja hänen perheensä voi kohdata ryhtyessään sijaisperheeksi	32/36	9	89
5. Valmennus tarjosi uusia ajattelutapoja/näkökulmia minulle	31/36	9	86
6. Valmennuksessa tuotiin selkeästi esille eri toimijoiden väliset roolit ja tehtävät	31/36	9	86
7. Valmennuksessa kerrottiin riittävästi perhehoitajan asemasta, vastuusta ja velvollisuuksista	30/36	9	83
8. Valmennuksessa käytetyt välineet ja menetelmät olivat toimivia(kortit, videot, tehtävät, keskustelut)	29/36	9	81
9. Valmennuksen toteutusajankohta ja aikataulu olivat sopivat	28/36	9	78
10. Valmennuksen järjestelyt olivat toimivia (tilat, tarjoilut)	32/36	9	89

B. Kommentit/avoimet palautteet

- *Kokemusasiantuntijat toivat hyvin esiin suhteiden välisen ristiriidan*
- *Kokemusasiantuntija toi erittäin paljon hyviä näkökantoja sijoitettujen lasten vanhemman näkökulmasta*
- *Hyvä koulutus, tunnelma riittävän kevyt, mutta asiallinen*
- *Kokemusasiantuntija oli parasta*
- *Ajankohta itselle haastava*
- *Kokemusasiantuntijoiden puheenvuorot erinomaisia!*
- *Herätti pohtimaan, miten voisi itse toimia toisin*
- *Taas loistava kokemusasiantuntija!*
- *Hyvää keskustelua aroista ym. Periaatteista*
- *Valmennuksen positiivisin asia on oma prosessi, joka muodostuu monista eri näkökulmista, teoriasta, kokemuksista, arvoista*
- *Lisää positiivisuutta slideihin*
- *Monesti tuli ilmi, että kyse on pienistä asioista*
- *Konkreettinen teoria jäi mielestäni vähälle*
- *Käytäntöjä, tavoitteita lisää, keskinäistä keskustelua lisää, konkreettista ryhmäpohdintaa lisää*
- *Erytisesti nuorten tarinat olivat silmiä avaavia. Tärkeitä!*
- *Todella hyvä valmennus!*

- *Koulutus tarpeeksi tiivis, täyttä asiaa. Keskusteleva ilmapiiri.*
- *Hieno ryhmä ja mukavat vetäjät!*
- *Mentalisaatio oli mielenkiintoisin ja selvitti monta asiaa jo meillä olleista sijoituslapsista*

Liite2

PALAUTE VALMENNUKSEN 1.TAPAAMISESTA

Arvioi päivän aikana käytyjä aiheita oman oppimisesi näkökulmasta. Valitse sopivin vaihtoehto asteikolla
1 = täysin samaa mieltä, 2 = osittain samaa mieltä, 3= osittain eri mieltä, 4 = täysin eri mieltä.

1. Valmennuksen teemat olivat tarpeellisia	1	2	3	4
Filosofia, arvot ja etiikka	☐	☐	☐	☐
Tietoa lastensuojelusta	☐	☐	☐	☐
Tietoa perhehoidosta	☐	☐	☐	☐
Tietoa Majakan Valosta	☐	☐	☐	☐
2. Käydyt keskustelut olivat mielenkiintoisia	1	2	3	4
	☐	☐	☐	☐
3. Käytetyt välineet (kortit, videot ym.) olivat toimivia	1	2	3	4
	☐	☐	☐	☐
4. Järjestelyt (tilat, aikataulutus) olivat toimivia	1	2	3	4
	☐	☐	☐	☐

Muuta:

PALAUTE VALMENNUKSEN 2.TAPAAMISESTA

Arvioi päivän aikana käytyjä aiheita oman oppimisesi näkökulmasta. Valitse sopivin vaihtoehto asteikolla

1 = täysin samaa mieltä, 2 = osittain samaa mieltä, 3= osittain eri mieltä, 4 = täysin eri mieltä.

1. Valmennuksen teemat olivat tarpeellisia

	1	2	3	4
Lapsen kehitys	☐	☐	☐	☐
Circle of Security	☐	☐	☐	☐
Kiintymyssuhde ja sen vaurioituminen	☐	☐	☐	☐
Sijoitetun lapsen tavallisia haasteita	☐	☐	☐	☐
Yksilöllinen elämäntarina(kokemusasiantuntija)	☐	☐	☐	☐

2. Käydty keskustelut olivat mielenkiintoisia

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

3. Käytetyt välineet (kortit, videot, elämänjana) olivat toimivia

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

4. Järjestelyt (tilat, aikataulutus) olivat toimivia

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

Muuta:

PALAUTE VALMENNUKSEN 3.TAPAAMISESTA

Arvioi päivän aikana käytyjä aiheita oman oppimisesi näkökulmasta. Valitse sopivin vaihtoehto asteikolla

1 = täysin samaa mieltä, 2 = osittain samaa mieltä, 3= osittain eri mieltä, 4 = täysin eri mieltä.

1. Valmennuksen teemat olivat tarpeellisia	1	2	3	4
Sijoitetun lapsen tukeminen ja kuntouttaminen	☐	☐	☐	☐
Kasvattamisen kulmakiviä	☐	☐	☐	☐
Perhehoitajana toimiminen; miltä se tuntuu?	☐	☐	☐	☐
Muutokset perhehoitajan elämässä	☐	☐	☐	☐
Yksilölliset elämäntarinat(kokemusasiantuntijat)	☐	☐	☐	☐
2. Käydyt keskustelut olivat mielenkiintoisia	1	2	3	4
	☐	☐	☐	☐
3. Käytetyt välineet (kortit, videot, tehtävät) olivat toimivia	1	2	3	4
	☐	☐	☐	☐
4. Järjestelyt (tilat, aikataulutus) olivat toimivia	1	2	3	4
	☐	☐	☐	☐

Muuta:

PALAUTE VALMENNUKSEN 1.-4.TAPAAMISISTA

Vastaa seuraaviin väittämiin arvioimalla valmennuksen hyödyllisyyttä omassa prosessissasi suhteessa perhehoitajuuteen asteikolla 1-4

1= täysin samaa mieltä, 2= osittain samaa mieltä, 3= osittain eri mieltä, 4= täysin eri mieltä

	1	2	3	4
1. Valmennus tarjosi riittävästi tietoa lastensuojeluun ja perhehoitoon liittyvistä perusteista ja laeista				
2. Valmennuksessa tuotiin riittävästi esille sijoitetun lapsen erityistä asemaa ja oikeuksia				
3. Valmennuksessa tuotiin riittävästi esille haavoittavissa olosuhteissa eläneen lapsen taustaja ja tarpeita				
4. Valmennuksessa kuvattiin selkeästi niitä muutoksia ja haasteita, joita perhehoitaja ja hänen perheensä voi kohdata ryhtyessään sijaisperheeksi				
5. Valmennus tarjosi uusia ajattelutapoja/näkökulmia minulle				
6. Valmennuksessa tuotiin selkeästi esille eri toimijoiden väliset roolit ja tehtävät				
7. Valmennuksessa kerrottiin riittävästi perhehoitajan asemasta, vastuusta ja velvollisuuksista				
8. Valmennuksessa käytetyt välineet ja menetelmät olivat toimivia(kortit, videot, tehtävät, keskustelut)				
9. Valmennuksen toteutusajankohta ja aikataulu olivat sopivat				
10. Valmennuksen järjestelyt olivat toimivia (tilat, tarjoilut)				

Majakan Valo – säätiö, Läntinen Pitkätie 33, 2.krs. 20100 Turku, www.majakanvalo.org, info@majakanvalo.org

Arvioi vielä sanallisesti valmennuksen teemoja ja niiden toteutusta. Mikä oli erityisen onnistunutta ja hyödyllistä juuri Sinulle, mitä olisit toivonut enemmän/vähemmän, mitä olisit tehnyt toisin, mikä oli mielestäsi turhaa tai tuotiin esille epäselvästi?

1. Tapaaminen Perusteet ja lähtökohdat, Arvot, filosofia, etiikka, Lait

---

2. Tapaaminen Haavoittavissa oloissa elänyt lapsi, Kiintymyssuhde, Circle of Security, Nuoren tarina

---

3. Tapaaminen Perhehoitajan näkökulma ja muutokset perhe-elämässä, Mentalisaatio, Kasvattaminen

---

4. Tapaaminen Muutos ja yhteistyö, Sijoitetun lapsen vanhemman näkökulma, Perhehoidon käytäntöjä

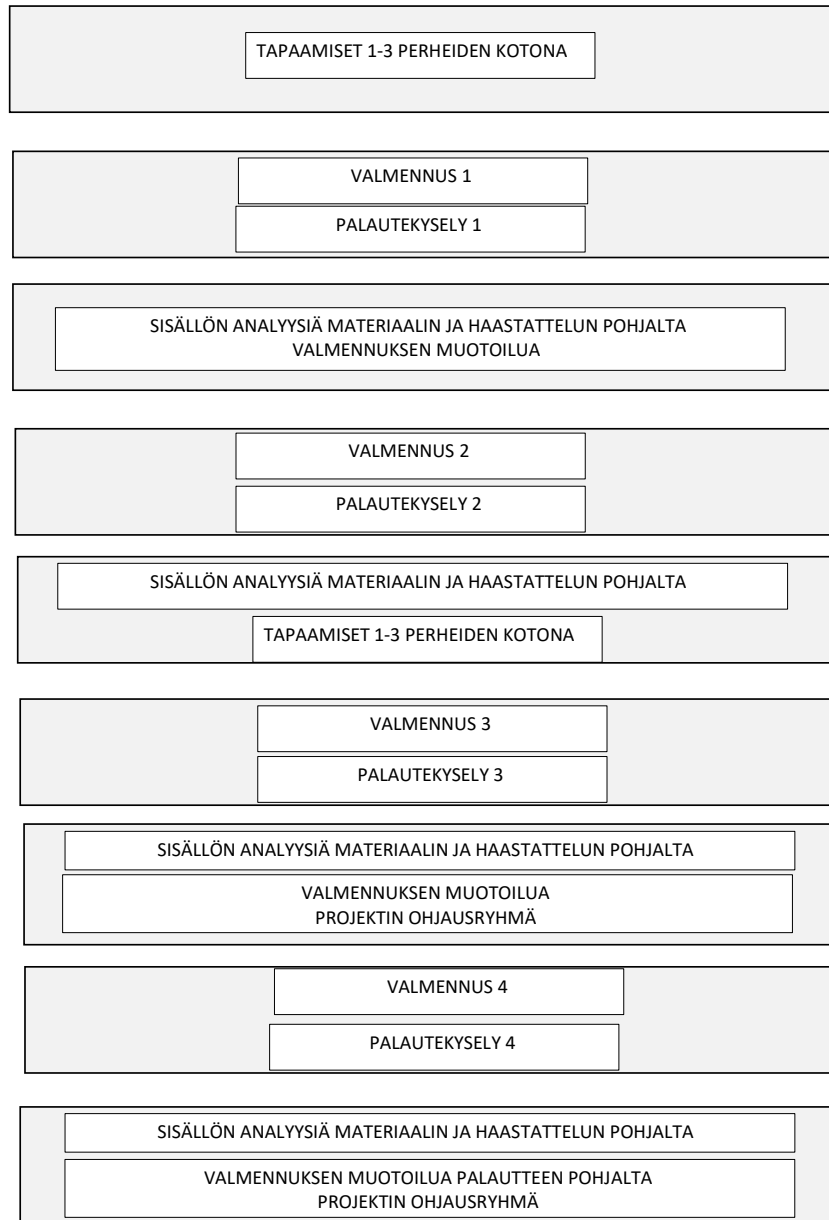

Muuta palautetta:

Liite3

Liite4

Mainosvideot

<https://www.youtube.com/watch?v=bIMJBK-BH8E> (Steady Course- mainos)

https://www.youtube.com/watch?v=Jh_cZ3ZXO4c&list=PLxx1IkV_kmvSLipjZII-RrUIG2NXaz1H5

<https://www.youtube.com/watch?v=dnQT-SpmGRs>

<https://www.youtube.com/watch?v=g7R29ukrYt4&t=20s>

<https://www.youtube.com/watch?v=Wxh-QKMI5Uw>

Markkinointi ja viestintä

<https://www.facebook.com/majakanvalo/>

<https://twitter.com/majakanvalo>

<https://www.instagram.com/majakanvalosaatio/>

Liite5

Turun kaupunki	§	Päätöspöytäkirja	1
Hyvinvointitoimiala, toimialan hallinto Talous- ja hallintojohtaja/sarja 10	38	28.03.2018	

3808-2018 (02 08 00)

Sijaisperheiden valmistuksen hankinta

Hyvinvointitoimiala, toimistopäällikkö Eira Virolainen 22.3.2018:

Sijaisperheiden valmistusta tarvitaan perheille, jotka harkitsevat sijaisvanhemmuutta alle 18-vuotiaille lapsille. Perhesijoitusten lisääminen erityisesti nuorten kohdalla on perhe- ja sosiaalipalvelujen merkittävin yksittäinen taloudenhallintakeino ja se vähentää suoraan ostopalvelutarvetta.

Hyvinvointitoimiala on allekirjoittanut puitesopimuksen sijaisperheiden valmistuksesta Pelastakaa Lapset ry:n kanssa ajalle 1.1.2016 – 31.12.2019. Työntekijävaihdoksesta johtuen palveluntuottaja ei kuitenkaan pysty aloittamaan alkukeväällä 2018 alkavaksi sovitua koulutusta. Koulutuksen kokonaiskesto on 5 kk. Koulutuksen ajankohdan siirto tuottaisi jo ilmoittautuneille perheille merkittäviä aikataullisia ongelmia uudelleenjärjestelyjen muodossa.

Puitesopimuksessa on mainittu käytettävän JYSE 2014 PALVELUT sopimusehtoja, jonka 12.6 kohdan mukaan *jos palveluntuottaja viivästyy suorituksessaan ja viivästyksellä on olennainen merkitys tilaajalle palvelun luonne huomioiden, tilaajalla on oikeus palveluntuottajan kustannuksella hankkia korvaava vastaavan tasoinen palvelu kolmannelta (kateosto-oikeus). Tilaajan on pyrittävä ilmoittamaan palveluntuottajalle oikeutensa käyttämisestä ennen korvaavan palvelun hankkimista.*

Johtavan sosiaalityöntekijän Arja Ahosen Majakan Valo -säätöiltä saaman tarjouksen mukaan jo alkavaksi sovittu ja aikataulutettu koulutus voidaan toteuttaa hintaan 11 600 euroa (alv 0%).

Esitän, että puitesopimustoimittajan sijaan alkukeväällä 2018 alkava sijaisperheiden valmistus hankitaan Majakan Valo -säätöiltä hintaan 11 600 euroa (alv 0%). Puitesopimustoimittajan kanssa neuvotellaan kateoston kustannusten korvaamisesta.

Kustannukset kohdistetaan kustannuspaikalle 20721.

Talous- ja hallintojohtaja Max Lönnqvist 28.3.2018:

Päätös Päätin, että edellä esitetyn perusteella puitesopimustoimittajan sijaan alkukeväällä 2018 alkava sijaisperheiden valmistus hankitaan Majakan Valo -säätöiltä hintaan 11 600 euroa (alv 0%). Puitesopimustoimittajan kanssa neuvotellaan kateoston kustannusten korvaamisesta.

Liite6

STEADY COURSE feedback 2016

	Påäng/max.	Antalet svar	%-av påäng
A. 1. Möte			
Filosofi, värd, etik	54/56	14	96
Information om barnskydd	51/56	14	91
Information om fostervård	49/56	14	88
Information om Majakan Valo	55/56	14	98
B. 2. Möte			
Barns utveckling	39/44	11	89
Attachment och dess skador	39/44	11	89
Utmaningar för barn i fostervård	36/44	11	82
Circle of Security	18/20	5	90
Livsberättelser	41/44	11	93
C. 3. Möte			
Att stöda och rehabilitera barn i fostervård	23/24	6	96
Hörnstenar i uppfostran (att möta)	42/48	12	88
Att vara fostervårdare	22/24	6	92
Skillnader mellan att vara förälder och fostervårdare	14/20	5	70
Fostervårdarens familj	14/20	5	70
Vad förändras i fostervårdarens liv	23/24	6	96
Hur känns det att vara fostervårdare?	22/24	6	92
Fostervårdarens färdigheter	22/24	6	92
Livsberättelser	43/44	11	98
D. Teman som utvärderas efter varje möte			
Diskussioner	136/144	36	94
Använda instrument	132/144	36	92
Organisering	127/144	36	

A. Feedback för hela kursen

1.Träningen erbjöd tillräckligt med information om grunder och lagstiftning gällande barnskydd och fostervård	31/36	9	86
2. Barns speciella status och rättigheter behandlades tillräckligt omfattande under träningen	31/36	9	86
3. Behov och bakgrund till barn som har levt i sårande omständigheter behandlades tillräckligt omfattande under träningen	31/36	9	86
4. Förändringar och utmaningar som kan ske i fostervårdarens och fosterfamiljens liv beskrevs klart under träningen	32/36	9	89
5. Trängingen erbjöd mig nya synpunkter och tankesätt	31/36	9	86
6. Roller och uppgifter av alla de som är med i barns liv beskrevs klart under träningen	31/36	9	86
7. Träningen erbjöd tillräckligt med information om fostervårdarens status, skyldigheter och rättigheter	30/36	9	83
8. Instrument och medel som användes under träningen var nödvändiga (kort, video, uppgifter, diskussioner)	29/36	9	81
9. Tidpunkten och arbetsscheman för trängingen passade bra för mig	28/36	9	78
10. Organisering av träningen funkade bra (rum, catering)	32/36	9	89

B. Öppet feedback

- Erfarenhetsexperterna gav bra synpunkter till hurdana konflikter det kan ske i relationerna
- Erfarenhetsexperten hade många viktiga synpunkter från förälders håll
- Bra skolning, stämningen passligt lätt men saklig
- Erfarenhetsexperten var det bästa
- Tidpunkten var utmanande åt mig
- Talen av erfarenhetsexperterna var utmärkta!
- Träningen väckte mig att tänka på, vad jag själv skulle kunna göra olika
- Igen en utmärkt erfarenhetsexpert!
- Bra diskussion om känsliga teman såsom principer
- Det mest positiva jag fick ut av träningen var min egen process som bestod av olika synpunkter, teorier, erfarenhet och värder

- *Jag önskar mera positiva saker i sliderna*
- *Många gånger fick vi märka att det är små sakerna som gäller*
- *Jag önskade mera konkret teori*
- *Jag önskar mera diskussion och konkret reflektion i gruppen*
- *Speciellt berättelserna av ungdomarna öppnade ögonen. De var viktiga!*
- *En faktiskt utmärkt träning!*
- *Skolningen är passligt kompakt, full med viktig information. Bra atmosfär för att diskutera.*
- *En fin grupp och trevliga handledare!*
- *Mentalisering var det mest intressanta och via den teorin lärde jag många saker om de fosterbarn som vi redan har haft.*

Liite7

STEADY COURSE feedbacks 2016

	Points/max.	The proportion of the respondents	%-of points
A. 1. Meetings			
Philosophy, values, ethics	54/56	14	96
Information about child protection	51/56	14	91
Information about family care	49/56	14	88
Information about Majakan Valo	55/56	14	98
B. 2. Meetings			
Child's development	39/44	11	89
Attachment relationship and damage	39/44	11	89
Challenges (traumatization, shame)	36/44	11	82
Circle of Security	18/20	5	90
Individual lifestories	41/44	11	93
C. 3. Meetings			
Supporting and rehabilitation of foster child	23/24	6	96
Basics of fostering (to meet, interaction)	42/48	12	88
Being a foster parent	22/24	6	92
Foster parenting versus parenting	14/20	5	70
Foster parent's own family	14/20	5	70
Changes in foster parents life	23/24	6	96
How it feels to be a foster parent?	22/24	6	92
Foster parent's acquirements	22/24	6	92
Individual lifestories	43/44	11	98
D. Evaluated subjects in every meeting			
Conversations	136/144	36	94
Practices, means	132/144	36	92
Arrangements	127/144	36	88
E. Overall feedbacks			

1. Training gave me enough information about the basics and laws of child protection and family care	31/36	9	86
2. Training gave me enough information about the special rights and status of the children taken in to custody	31/36	9	86
3. Training gave me enough information about the needs and backgrounds of the children who has lived in vulnerable environment	31/36	9	86
4. Training gave me enough information about changes and challenges which can appear in foster family`s life	32/36	9	89
5. Training gave me new perspectives and thinking	31/36	9	86
6. Training gave me a clear picture of the roles and tasks of the foster parent	31/36	9	86
7. Training gave me enough information about the status, responsibilities and duties of the foster parent	30/36	9	83
8. The practices and means used in the training where workable (carrds, videos, tasks, conversations)	29/36	9	81
9. The schedule and timing was ok	28/36	9	78
10. The arrangements were ok (food, facilities)	32/36	9	89

A. Comments/open feedbacks

- *The experts of experience brought up the disharmony of the relationships*
- *The experts of experience gave lot`s of good perspectives from the parent`s point of view*
- *Good training, atmosphere was light enough but factual*
- *The best thing was the expert of experience*
- *The timing was difficult for me*
- *The speeches of the experts of experiences were great!*
- *Made me to think what I could do differently*
- *Excellent expert of experience, again!*
- *Good conversation about values and princibles*
- *The most positive thing in the training is my own process, which includes theory, perspectives, experiences and*
- *The powerpoint slides should be more positive*
- *Little things matter*
- *I think there wasn`t enough the concrete theory*
- *More conversations (individual and group), more practices and goals*
- *Especially the stories of the young people were eye-opening. Important!*
- *Very good training!*
- *Factual, atmosphere conversational*
- *Nice group and good trainers!*
- *Mentalization was the most interesting subject and made me understand many things about our foster children*